

EKONOMI-
HÖGSKOLAN

YTTRANDE

V 2025/301
KN2025/00292

Företagsekonomiska institutionen
Stefan Yard

2025-02-27

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
Energienheten

Remissvar gällande utkast till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden

(Regeringskansliets dnr KN2025/00292)

Ekonomihögskolan vid Lunds universitet har anmodats att lämna ett yttrande gällande utkast till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden. Nuvarande avtal gällande effektreserv löper ut redan den 15 mars 2025. Tidigare har presenterats förslag om att införa en mera omfattande lösning, en marknadsomfattande kapacitetsmekanism, men med tanke på osäkerheter gällande utformning och konsekvenser och framför allt gällande problemet att få fram en lösning i tid är förslaget nu att stanna vid att införa en lösning i form av en strategisk reserv. Detta är i linje med det som framfördes i tidigare remissvar gällande den mera omfattande lösningen. Ekonomihögskolan finner därmed att förslaget i huvuddrag verkar rimligt. I direktiven till de svarande på remissen lämnas en rad detaljfrågor av mera teknisk karaktär. I detta svar från Ekonomihögskolan läggs dock fokus på att ge synpunkter på några mera övergripande frågor.

Den föreslagna lösningen med att införa två avtalstyper med dels en årlig upphandling, dels en lösning med upphandling med avtal gällande två till fem år verkar rimlig. De korta avtalen är t ex mera

lämpade för erbjudanden av efterfrågefleksibilitet eller kopplat till befintliga produktionsresurser. I förslaget till förordning görs en strikt skrivning gällande vilken efterfrågefleksibilitet som ska tillåtas ingå i den strategiska reserven. Fokus ligger på att säkerställa att det inte ges omotiverad kompensation till flexibilitet som antas agera även utan avtal. Samtidigt finns med en sådan strikt skrivning en risk att den medför att tillskott av efterfrågefleksibilitet begränsas. Inte minst gäller detta potentiell ny flexibilitet, som leverantörer avstår ifrån att till skapa, om man riskerar att få avslag på lämnade anbud med motiveringen att SvK anser dem vara svåra att bedöma.

En central fråga är om avgifterna för den strategiska reserven ska tas ut av alla eller bara gällande uttagspunkter i de två sydliga elområdena SE3 och SE4. Visserligen är det primärt i dessa elområden som kapacitetsproblemen finns, men samtidigt verkar det rimligt att se på bakgrunden till att dessa problem uppkommit. De är en följd av olika beslut på nationell nivå under flera decennier. Det gäller t ex nedläggning av kärnkraft, som grundats på politiska överväganden snarare än på tekniska. Sedan, när det efter nedläggning uppstod flaskhalsar i transmissionsnätet, gjordes 2011 en indelning i elområden. Då uppkom prisskillnader mellan elområdena, högre elpris i söder än i norr med påföljden att betydande sk flaskhalsinkomster flöt in till Svenska Kraftnät. Av olika skäl har dessa medel bara i begränsad utsträckning utnyttjats för att bygga bort flaskhalsar i transmissionsnätet, något som väsentligt hade minskat behovet av att införa den typ av kapacitetsmekanism som nu föreslås.

Det förefaller orimligt att elkunderna i SE3 och SE4 ensamma ska stå för kostnaderna för kapacitetsmekanismen, då kapacitetsproblemen till att börja med har sin grund i beslut som skett på nationell nivå, sedan att det inte vidtagits tillräckliga åtgärder för att avhjälpa problemen, vilket medfört att elkunderna i söder belastats av högre elpris. Att kunderna i SE3 och SE4 ensidigt ska behöva betala för lösningar för avhjälpan av de kvarstående problemen framstår som ohemult. Avgiftsuttaget borde fördelas jämnt över landet, dvs det föreslås en ändring av den avslutande 22 § i förslaget till förordning.

I ovannämnd 22 § i förslaget till förordning anges att avgifter ska baseras på förbrukning i uttagspunkter i elområdena 3 och 4. Med tanke på den översyn av indelningen i elområden, som för närvarande pågår, är benämningar och avgränsningar av elområden en öppen fråga. Därför förefaller det olämpligt med en precisering till elområdena 3 och 4 i skrivningen, då förändringar kan ske inom en ganska snar framtid. Samtidigt bortfaller problemet om avgiftsuttaget fördelas jämnt, eftersom det då i skrivningen inte behövs någon koppling till elområden.

Enligt uppdrag vid Ekonomihögskolan,

Stefan Yard

Professor emeritus, Företagsekonomiska institutionen